

แผนการใช้ที่ดิน ทำบค ทบสบ/สัว

อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยแผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 ร่วมกับกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญญัตินี้

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2537-2566)	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน ปี 2565	2-11
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-8

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	อาณาเขตติดต่อ ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลำพูน	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	3-7
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน	6-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกร ในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

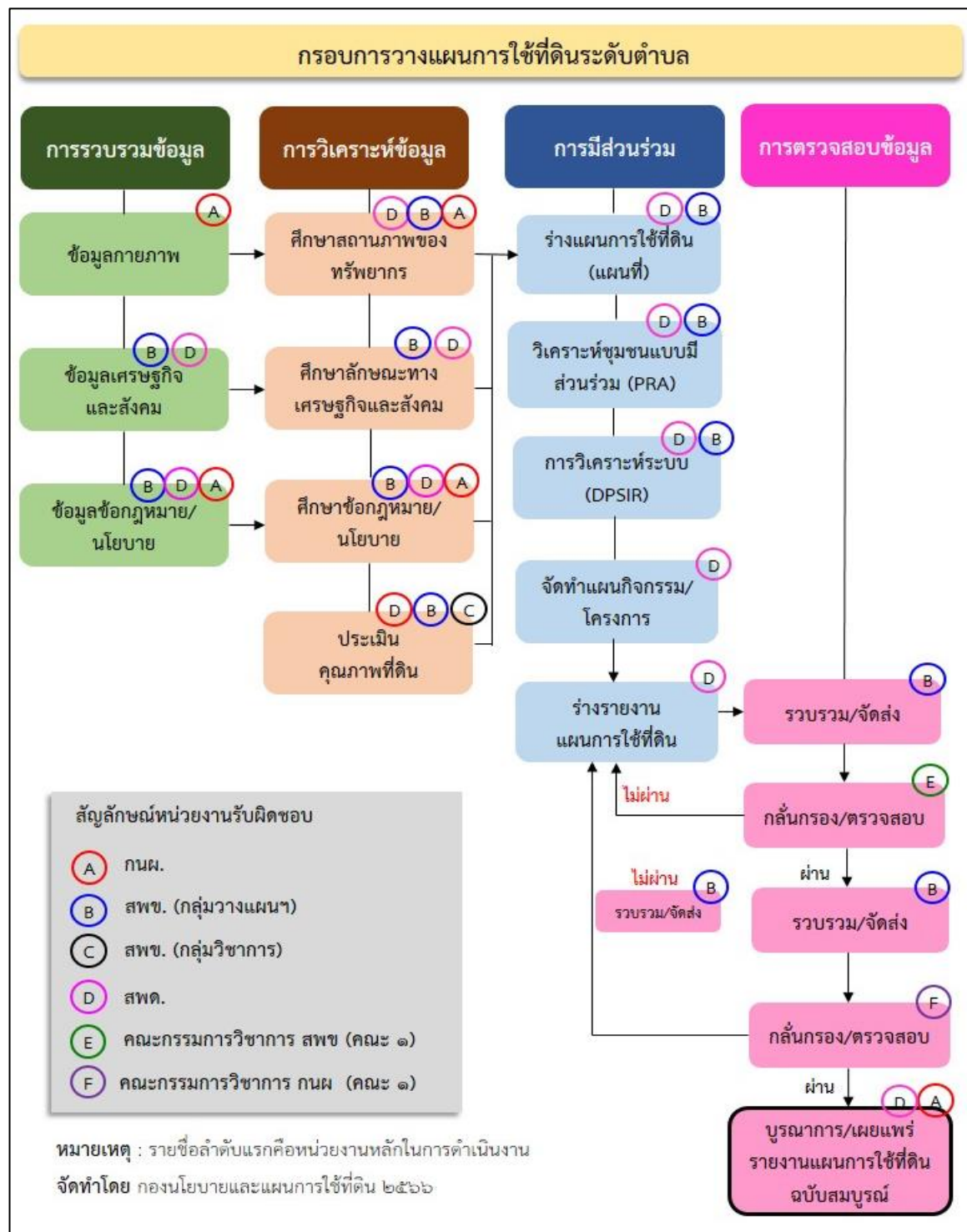
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เมืองแห่งการพัฒนา บนพื้นฐานความพอเพียง” (เทศบาลตำบลทาสบเส้า, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ทางตอนกลาง ของอำเภอแม่ทา มีพื้นที่ประมาณ 190.02 ตารางกิโลเมตร หรือ 118,763 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมืองลำพูน ตำบลทาบลาตุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเวียงตาล ตำบลแม่สัน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลทาทุ่งหลวง ตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน ดังนี้

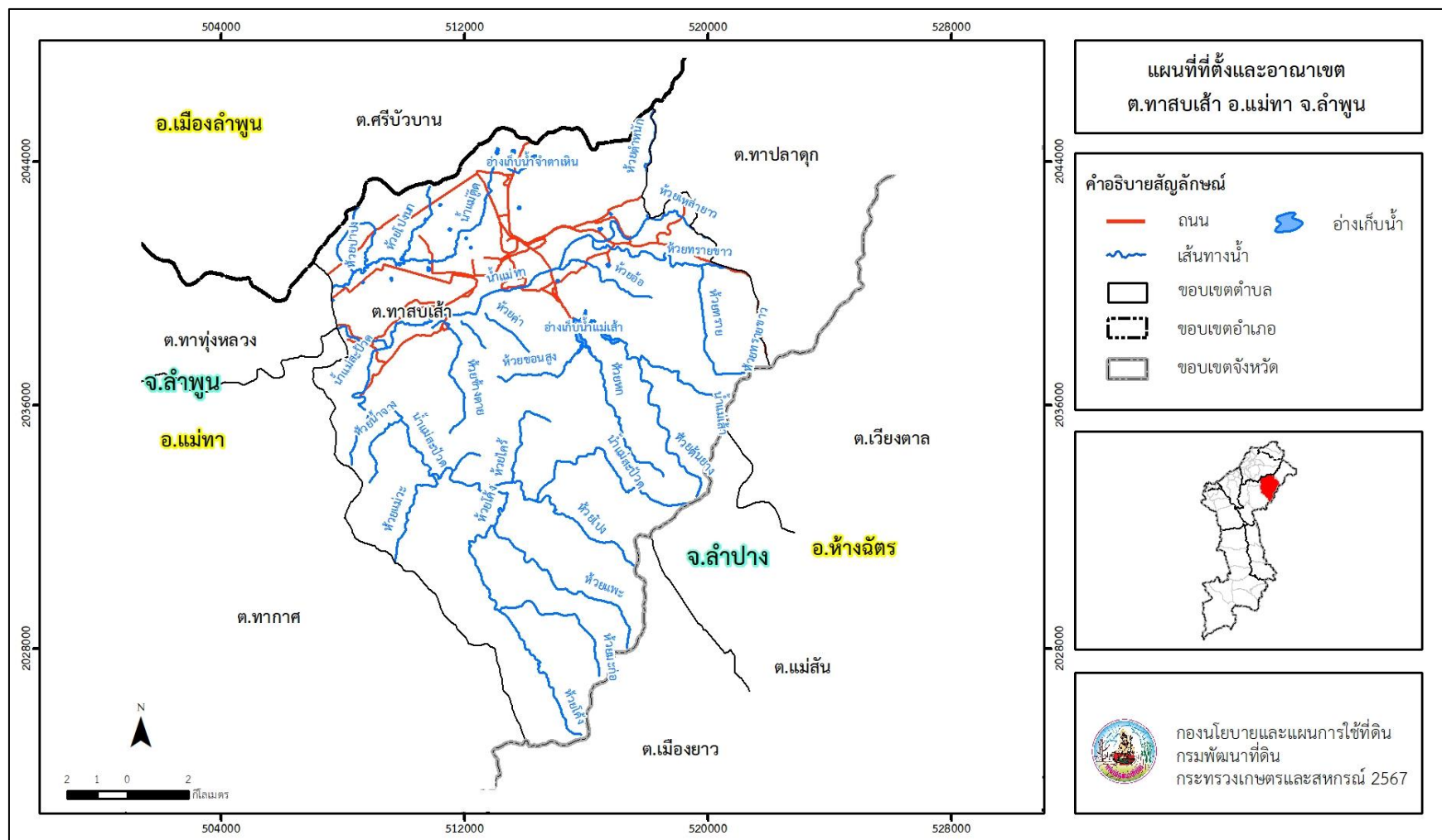
หมู่ที่ 1 บ้านทาสบเส้า	หมู่ที่ 9 บ้านหล่ายทา
หมู่ที่ 2 บ้านแม่สะปัวด	หมู่ที่ 10 บ้านกอลุง
หมู่ที่ 3 บ้านศาลาแม่ทา	หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งยาว
หมู่ที่ 4 บ้านผาตั้ง	หมู่ที่ 12 บ้านดอยแก้ว
หมู่ที่ 5 บ้านจำตาเหิน	หมู่ที่ 13 บ้านดง
หมู่ที่ 6 บ้านทาร์้องเรือ	หมู่ที่ 14 บ้านสบสะปัวด
หมู่ที่ 7 บ้านดอยสารภี	หมู่ที่ 15 บ้านผาสุข
หมู่ที่ 8 บ้านดอนชัย	หมู่ที่ 16 บ้านหล่ายสาย

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ 400-700 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีน้ำแม่ทา น้ำแม่สะปัวด ไหลผ่านเป็นทางน้ำสายหลัก และมีลำน้ำ ลำห้วย ไหลผ่านที่สำคัญ เช่น น้ำแม่ตูด น้ำแม่สะปัวด น้ำแม่เส้า ห้วยทรายขาว ห้วยโป่ง ห้วยเหล่ายาว ห้วยป่าปง ห้วยต้นยาง ห้วยดอกนางลาว ห้วยโค้ง

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-1 อาณาเขตติดต่อ ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 พบว่า ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.7 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 15.2 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,100.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 112 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 219.6 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 17 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดลำพูน ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และ ศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

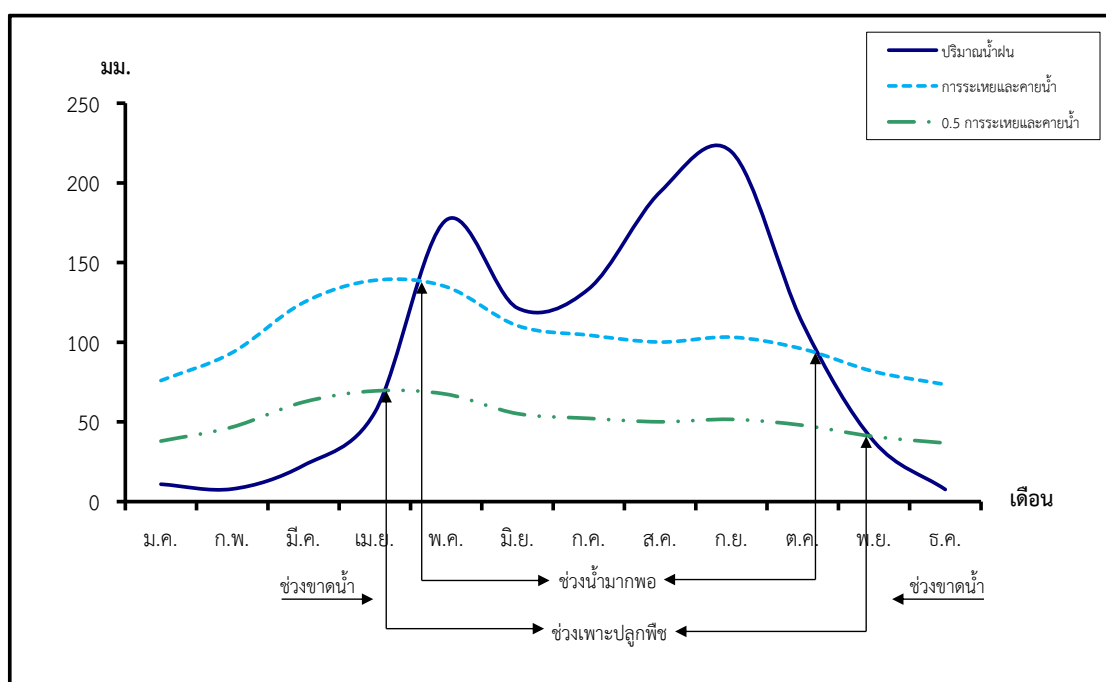
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดลำพูน¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	15.2	30.9	22.3	71.0	10.9	1.7	76.0	10.7
ก.พ.	16.6	34.0	24.7	61.0	7.9	1.3	93.5	7.8
มี.ค.	20.1	36.7	27.9	56.0	22.7	3.0	124.9	21.9
เม.ย.	23.6	37.7	30.0	59.0	56.0	6.2	138.9	51.0
พ.ค.	24.4	35.3	28.9	72.0	176.7	14.7	134.9	126.7
มิ.ย.	24.6	33.9	28.5	75.0	121.5	14.9	110.4	97.9
ก.ค.	24.4	33.2	28.0	77.0	133.5	16.7	104.5	105.0
ส.ค.	24.1	32.6	27.5	80.0	194.3	18.1	100.1	133.9
ก.ย.	23.7	32.5	27.1	83.0	219.6	17.9	103.2	142.4
ต.ค.	22.6	32.0	26.4	82.0	111.8	12.2	95.8	91.8
พ.ย.	19.8	31.3	24.7	79.0	37.7	4.0	81.6	35.4
ธ.ค.	16.5	29.8	22.4	75.0	7.6	1.7	73.5	7.5
เฉลี่ย	21.3	33.3	26.5	72.5	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,100.2	112.4	1,237.2	832.0

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลำพูน

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 5,343 ไร่ หรือร้อยละ 4.49 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 21,662 ไร่ หรือร้อยละ 18.25 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 130 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นดินนา มีเนื้อที่ 4,721 ไร่ หรือร้อยละ 3.98 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาว่าง นาข้าว+พืชผัก

3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 190 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง พืชไร่ผสมข้าวโพด

4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 797 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ยางพารา

5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 13,814 ไร่ หรือร้อยละ 11.63 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ลำไย ไม้ผลผสมมะม่วง

6) พืชสวน มีเนื้อที่ 163 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ดอก ไม้ประดับ แคนตาลูป พืชผัก

7) ท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 1,839 ไร่ หรือร้อยละ 1.55 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร ท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง

2.5.3 พื้นที่ป่า มีเนื้อที่ 86,650 ไร่ หรือร้อยละ 72.96 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรกร้าง

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,360 ไร่ หรือร้อยละ 1.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 3,748 ไร่ หรือร้อยละ 3.16 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ท่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ท่งหญ้าธรรมชาติ พื้นที่ถม

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,343	4.49
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	474	0.40
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,794	2.35
U201/A401	หมู่บ้านบนพื้นราบ/ไม้ผลผสม	135	0.11
U201/A413	หมู่บ้านบนพื้นราบ/ลำไย	280	0.24
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	679	0.57
U405	ถนน	414	0.35
U406	ทางรถไฟ	62	0.05
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	302	0.25
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	195	0.16
U603	สุสาน ป่าช้า	8	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	21,662	18.25
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	130	0.11
A100	นาไร่	677	0.57
A101	นาข้าว	3,451	2.91
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	593	0.50
A200	ไร่ไร่	100	0.08
A201	พืชไร่ผสม	33	0.03
A202	ข้าวโพด	24	0.02
A202/A413	ข้าวโพด/ลำไย	18	0.02
A204	มันสำปะหลัง	8	0.01
A229	พริก	7	0.01
A301	ไม้ยืนต้นผสม	100	0.08
A302	ยางพารา	123	0.10
A302/A413	ยางพารา/ลำไย	12	0.01

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A303	ปาล์มน้ำมัน	194	0.16
A304	ยูคาลิปตัส	226	0.19
A305	สัก	100	0.08
A305/A413	สัก/ลำไย	32	0.03
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	10	0.01
A401	ไม้ผลผสม	337	0.28
A402/A407	ส้ม/มะม่วง	56	0.05
A407	มะม่วง	311	0.26
A407/A413	มะม่วง/ลำไย	119	0.10
A411	กล้วย	12	0.01
A411/A413	กล้วย/ลำไย	302	0.26
A412	มะขาม	13	0.01
A413	ลำไย	12,650	10.65
A422	มะนาว	14	0.01
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	6	0.01
A502	พืชผัก	34	0.03
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	87	0.07
A512	แคนตาลูป	36	0.03
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	398	0.34
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	17	0.01
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	1,424	1.20
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	8	0.01
F	พื้นที่ป่าไม้	86,650	72.96
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	744	0.63
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	85,906	72.33

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

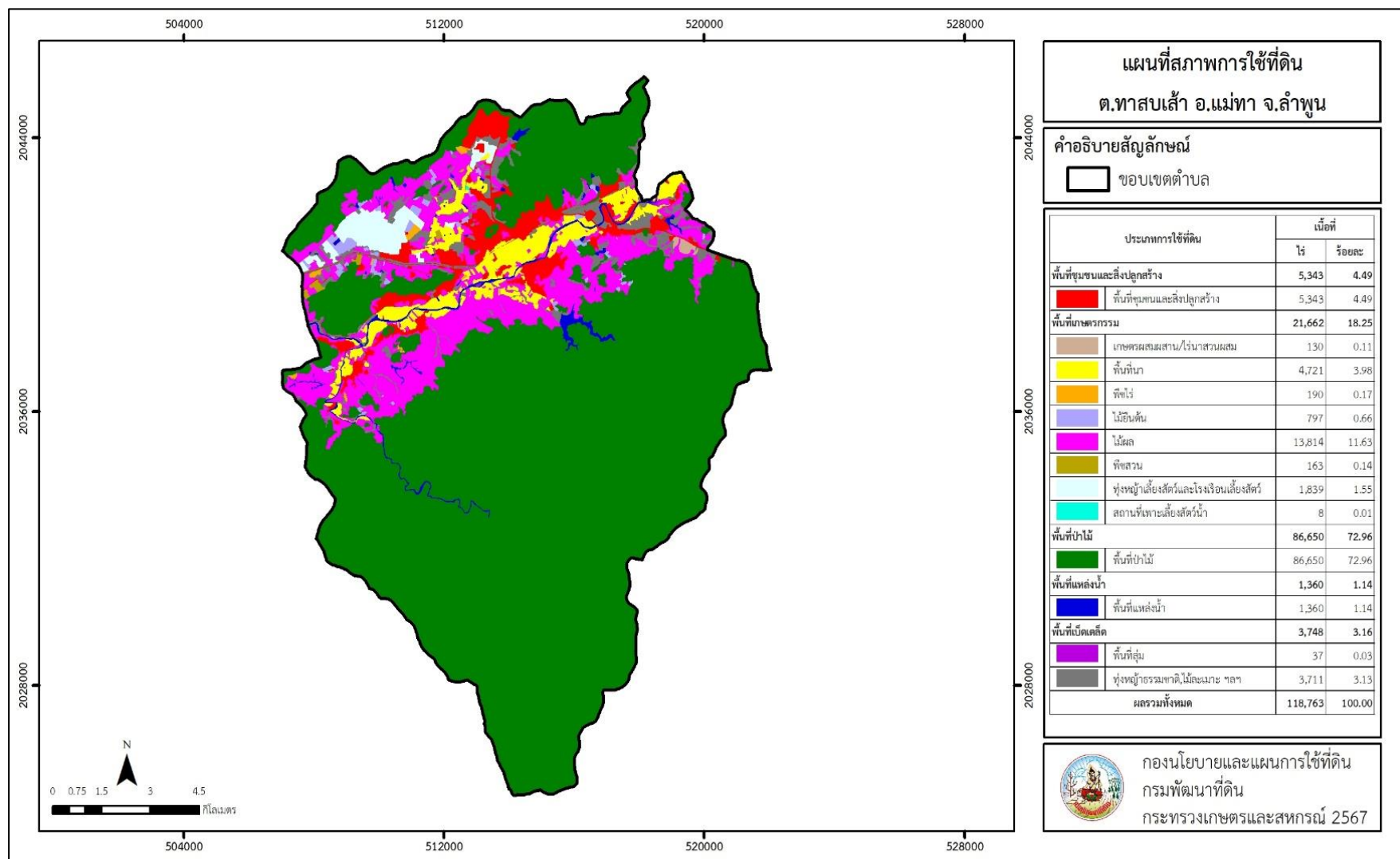
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	3,748	3.16
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	778	0.66
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	2,879	2.43
M201	พื้นที่ลุ่ม	37	0.03
M401	พื้นที่กองวัสดุ	16	0.01
M405	พื้นที่ถม	38	0.03
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,360	1.14
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	740	0.62
W201	อ่างเก็บน้ำ	393	0.33
W202	บ่อน้ำในไร่นา	227	0.19
ผลรวมทั้งหมด		118,763	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลทาสบเส้า มีประชากรรวม 10,162 คน แยกเป็นชาย 4,937 คน เป็นหญิง 5,225 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 53 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,939 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,955 ครัวเรือน หรือร้อยละ 39.58 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,984 ครัวเรือน หรือร้อยละ 60.42 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลทาสบเส้า	4,939	4,937	5,225	10,162
หมู่ที่ 0 ทาสบเส้า	5	23	15	38
หมู่ที่ 1 ทาสบเส้า	394	490	497	987
หมู่ที่ 2 แม่สะป๋วด	287	350	361	711
หมู่ที่ 3 ศาลาแม่ทา	599	348	390	738
หมู่ที่ 4 ผาตั้ง	212	222	276	498
หมู่ที่ 5 จำตาเหิน	328	301	323	624
หมู่ที่ 6 ทาร่องเรือ	401	467	462	929
หมู่ที่ 7 ดอยสารภี	202	230	244	474
หมู่ที่ 8 ดอนชัย	465	424	456	880
หมู่ที่ 9 หล่ายทา	298	340	355	695
หมู่ที่ 10 กอลุง	263	287	294	581
หมู่ที่ 11 พุ่งยาว	177	127	148	275
หมู่ที่ 12 ดอยแก้ว	402	368	386	754
หมู่ที่ 13 ดง	182	204	238	442
หมู่ที่ 14 สบสะป๋วด	230	245	247	492
หมู่ที่ 15 ผาสุข	132	165	166	331
หมู่ที่ 16 หล่ายสาย	362	346	367	713

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	4,939	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,955	39.58
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,984	60.42

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 118,763 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,939 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 24.05 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 21,662 ไร่ หรือร้อยละ 18.25 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 11.08 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกไม้ผล และทำนา โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,955 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกผลไม้เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ข้าว เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 199,726.98 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 78,066.52 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 129,608.54 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 50,477.80 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 70,118.44 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 27,406.92 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลทาสบเส้า	151,177.71	19,416.60	16,488.39	12,644.27	199,726.98	78,066.52	129,608.54	50,659.60
หมู่ที่ 1 ทาสบเส้า	159,576.79	15,375.32	10,412.43	8,429.96	193,794.50	70,491.07	114,718.97	41,728.03
หมู่ที่ 2 แม่สะปัวด	306,466.08	57,738.70	35,555.20	54,724.09	454,484.07	177,988.60	332,583.77	130,169.69
หมู่ที่ 3 ศาลาแม่ทา	349,062.08	34,814.58	56,049.80	26,797.05	466,723.50	202,222.32	137,663.63	60,062.40
หมู่ที่ 4 ผาตั้ง	167,328.64	33,107.29	25,385.00	14,728.57	240,549.50	82,948.10	169,533.02	58,459.66
หมู่ที่ 5 จำตาเหิน	252,376.82	62,890.03	22,567.87	3,258.57	341,093.30	183,753.91	175,095.41	95,029.18
หมู่ที่ 6 ทาร้องเรือ	363,436.09	32,382.08	25,058.45	31,116.75	451,993.37	166,868.72	343,734.74	126,897.44
หมู่ที่ 7 ดอยสารภี	321,748.00	14,210.45	12,909.94	7,010.90	150,547.95	55,784.99	61,216.54	22,683.56
หมู่ที่ 8 ดอนชัย	287,646.22	14,072.08	21,027.44	12,802.27	219,131.33	97,111.44	187,298.54	83,004.24
หมู่ที่ 9 หล่ายทา	280,257.33	28,453.70	12,111.11	6,597.22	156,189.81	71,325.58	91,011.11	41,561.10
หมู่ที่ 10 กอลุง	145,864.12	25,709.12	24,199.18	15,405.84	211,178.27	87,872.17	184,970.36	76,986.44
หมู่ที่ 11 หุ่งยาว	145,864.12	19,898.72	17,229.49	2,932.05	173,438.46	57,322.88	150,383.32	49,702.96
หมู่ที่ 12 ดอยแก้ว	204,507.24	29,413.00	21,447.50	21,042.50	214,263.00	77,772.41	116,823.80	42,404.28
หมู่ที่ 13 ดง	275,738.21	23,244.60	15,364.03	7,374.10	173,749.64	56,428.04	117,546.80	38,175.25
หมู่ที่ 14 สบสะปัวด	270,126.91	6,352.08	8,753.13	22,359.38	222,796.88	96,780.54	172,893.75	75,103.17
หมู่ที่ 15 ผาสุข	313,099.20	25,670.24	27,430.95	16,886.90	269,033.33	83,699.26	154,849.76	48,175.48
หมู่ที่ 16 หล่ายสาย	384,377.53	9,067.36	12,162.69	8,523.32	194,312.95	66,849.20	109,896.37	37,807.49

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง เนื้อที่ 70,559 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 84,267 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 18,511 ไร่
- (3) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 496 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 18,916 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 695 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 27,659 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 30,010 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 15,098 ไร่
- 6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 25,423 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลทาสบเส้า มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,100.2 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลทาสบเส้า มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่ตุ๊ด น้ำแม่ทา น้ำแม่สะปูด น้ำแม่เส้า ห้วยขอนแก่น ห้วยคำ ห้วยโค้ง ห้วยไคร้ ห้วยช้างตาย ห้วยดอกนางลาว ห้วยต้นยาง ห้วยต้นหนูน ห้วยตำหนัก

ห้วยทราย ห้วยทรายขาว ห้วยน้ำจาง ห้วยบวกเส่ง ห้วยป่าซาง ห้วยป่าปง ห้วยโป่ง ห้วยโป่งนก
ห้วยแพะ ห้วยมะก่อ ห้วยแม่วะ ห้วยหก ห้วยเหล่ายาว และห้วยอ้อ

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำจำตาเหิน และอ่างเก็บน้ำแม่เส้า

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลทาสบเส้า
มีจำนวนบ่อบาดาลราชการ จำนวน 22 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชน จำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด
24 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Sai-sIA ชุดดินแม่ทา มีเนื้อดินบนเป็น
ดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,346 ไร่ หรือร้อยละ 4.50 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 23 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-IA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง
และเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือร้อยละ
0.03 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง
และเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,102 ไร่
หรือร้อยละ 1.77 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Bar-slC ชุดดินบ้านไร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน
5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 322 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD/st ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด
ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ และพบหินทรายแปง มีเนื้อที่ 3,249 ไร่ หรือร้อยละ 2.74 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE/st ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด
ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ และพบหินทรายแปง มีเนื้อที่ 1,848 ไร่ หรือร้อยละ 1.56 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Ly-slC ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน
5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,855 ไร่ หรือร้อยละ 5.77 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gsID ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด
ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 570 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gsIE ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด
ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Pae-slB ชุดดินแพร์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน
2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 219 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Pae-mw-slB ดินแพร์ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็น
ดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,217 ไร่ หรือร้อยละ 1.02 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Sp-slB ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน
2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 157 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Sp-sLC ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,027 ไร่ หรือร้อยละ 3.39 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Sp-sLC/d3c ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 1,039 ไร่ หรือร้อยละ 0.88 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Sp-mw-sLB ดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 367 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Tas-vgsLD/st ชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดมาก ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ และพบหินทรายแป้ง มีเนื้อที่ 2,865 ไร่ หรือร้อยละ 2.41 ของเนื้อที่ตำบล

16) หน่วยแผนที่ดิน Tas-vgsLE/st ชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดมาก ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ และพบหินทรายแป้ง มีเนื้อที่ 1,320 ไร่ หรือร้อยละ 1.11 ของเนื้อที่ตำบล

17) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gsLC ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,499 ไร่ หรือร้อยละ 1.26 ของเนื้อที่ตำบล

18) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gsLD/st ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ และพบหินทรายแป้ง มีเนื้อที่ 2,788 ไร่ หรือร้อยละ 2.35 ของเนื้อที่ตำบล

19) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gsLE/st ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ และพบหินทรายแป้ง มีเนื้อที่ 509 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของเนื้อที่ตำบล

20) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 102 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล

21) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 339 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล

22) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clD ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 422 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล

23) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB ดินวังสะพุงที่เป็นดินสีมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 21 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 81,494 ไร่ หรือร้อยละ 68.62 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 14,693 ไร่ หรือร้อยละ 12.38 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินลี (Li) ชุดดินท่ายาง (Ty) ชุดดินแม่ริม (Mr) และ ชุดดินทับเสลา (Tas)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw,col-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,595	1.34
AC-mw,col-slA*	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	507	0.43
AC-mw,fl-lA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	41	0.03
Bar-slC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.5	<2	-	322	0.27
Li-gclD/st	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	3,249	2.74
Li-gclE/st	20-35	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	1,848	1.56
Ly-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	6,855	5.77
Mr-gslD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	570	0.48
Mr-gslE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	20	0.02
Mr-gslE*	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	25	0.02
Pae-mw-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,217	1.02
Pae-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	219	0.18
Sai-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-8.0	<2	-	5,346	4.50
Sp-mw-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	367	0.31
Sp-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	157	0.13
Sp-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,917	2.46
Sp-slC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,110	0.93
Sp-slC/d3c	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	210	0.18
Sp-slC/d3c*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	829	0.70
Tas-vgslD/st	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	2,865	2.41

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การ ระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Tas-vgsIE/st	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	1,320	1.11
Ty-gslC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	1,499	1.26
Ty-gslD/st	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	1,720	1.45
Ty-gslD/st*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	1,068	0.90
Ty-gslE/st	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	447	0.38
Ty-gslE/st*	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	62	0.05
Ws-clB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	102	0.09
Ws-clC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	339	0.29
Ws-clD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	422	0.35
Ws-vd-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	21	0.02
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	81,494	68.62
รวมทั้งหมด											118,763	100.00

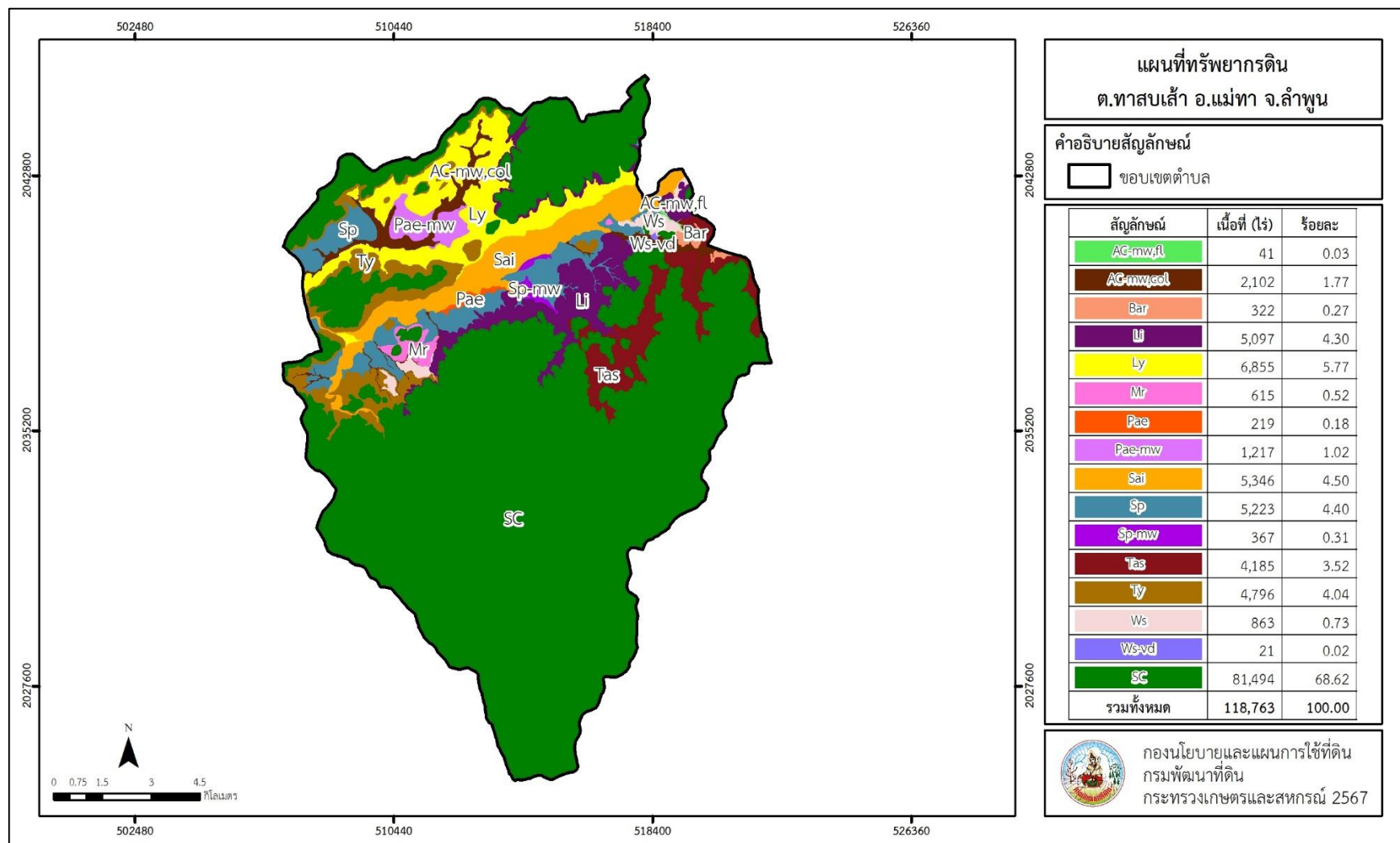
หมายเหตุ: 1.* หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลทาสบเส้า คือ

- 1) น้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร
- 2) ดินเสื่อมโทรม/ดินตื้น
- 3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4) ราคาผลผลิตต่ำตกต่ำ
- 5) ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 6) แมลงศัตรูพืช เพลี้ยกระโดดหลังขาวในนาข้าว
- 7) โรคพืชและแมลงในการทำการเกษตรอินทรีย์

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลทาสบเส้า มีความต้องการ 7 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) ต้องการให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐช่วยเหลือ ในด้านการวิเคราะห์ดิน และแก้ไขปัญหาโรคพืช
- 3) สนับสนุนปัจจัยการผลิต และให้ความรู้ด้านโรคพืชและแมลง ในการทำการเกษตรอินทรีย์
- 4) ประกันราคาผลผลิต
- 5) ภาครัฐช่วยควบคุมราคาปุ๋ย และสารเคมีทางการเกษตรฯ
- 6) ระบบกระจายน้ำในพื้นที่เกษตร
- 7) ต้องการสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 1.3) นโยบายภาครัฐ การค้าเสรี

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 6 ประการ คือ

- 2.1) การกระจายตัวของฝนไม่สม่ำเสมอ และแหล่งกักเก็บน้ำทางการเกษตรมีน้อย
- 2.2) มีการทำการเกษตรและใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตรแบบต่อเนื่อง ขาดการจัดการดินที่เหมาะสม
- 2.3) ราคาปัจจัยการผลิต และผลผลิตขึ้นกับนายทุนรายใหญ่
- 2.4) ระบบการปลูกพืช และสภาพอากาศเหมาะสมต่อการระบาดของโรคและแมลง
- 2.5) เกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืชแบบอินทรีย์หรือชีวภาพ
- 2.6) พื้นที่นอกเขตป่ามีไม่เพียงพอกับความต้องการ ทำให้มีการทำการเกษตรในพื้นที่ป่า

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) น้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร
- 3.2) ดินเสื่อมโทรม
- 3.3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 3.4) ราคาผลผลิตล้าไยตกต่ำ
- 3.5) ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 3.6) เพลี้ยกระโดดหลังขาวในนาข้าว และโรคพืชและแมลงในการทำเกษตรอินทรีย์

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 3 ประการ คือ

- 4.1) เกษตรกรมีรายได้น้อย รายจ่ายสูง
- 4.2) เกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มขึ้น
- 4.3) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

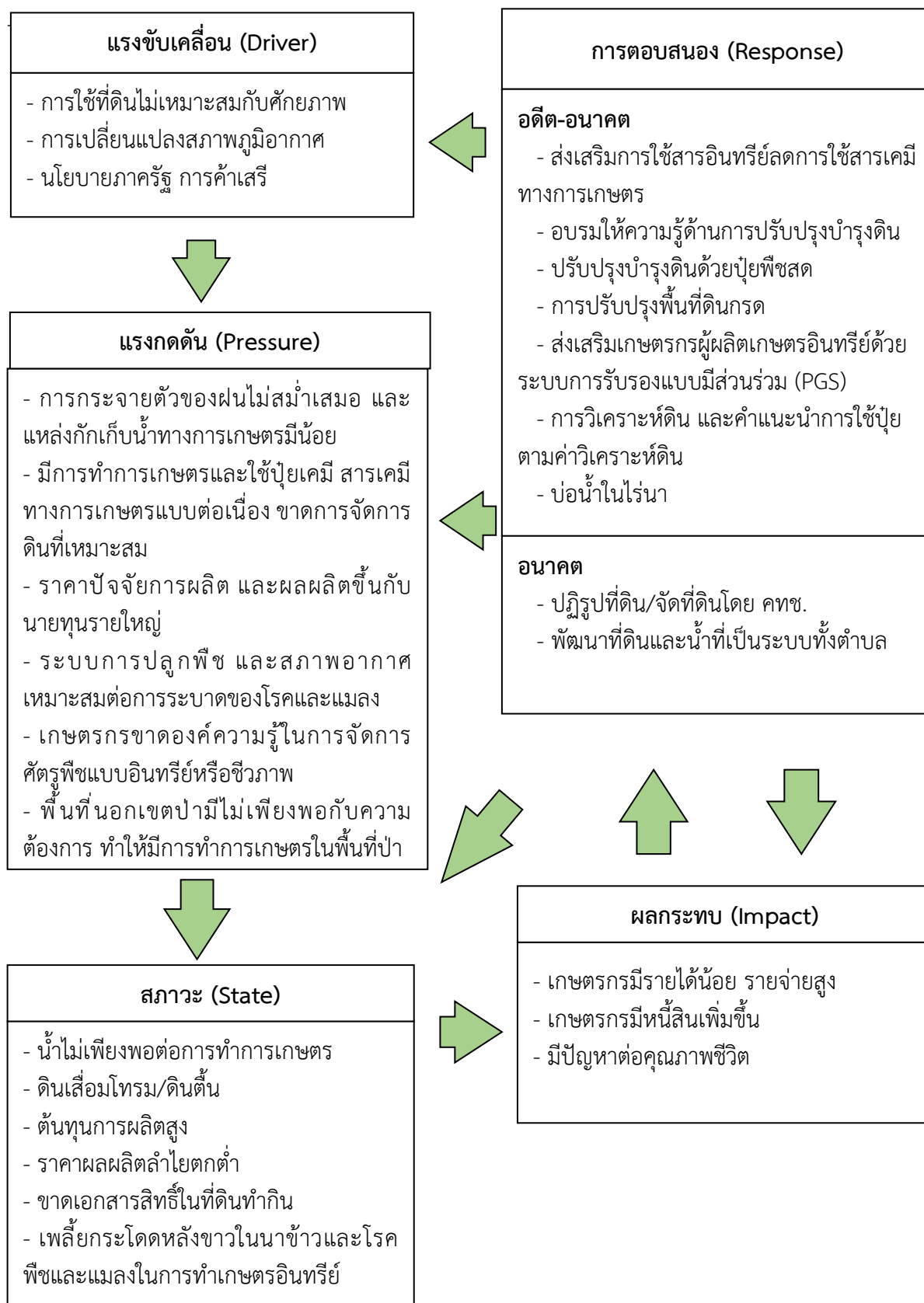
อดีต-ปัจจุบัน

- (1) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) อบรมให้ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน
- (3) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- (4) การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (5) ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)
- (6) การวิเคราะห์ดิน และคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- (7) บ่อน้ำในไร่นา

อนาคต

- (1) ปฏิรูปที่ดิน/จัดที่ดินโดย คทช.
- (2) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าว เกษตรกรจะปลูกข้าวในช่วงเดือนต้นเดือนสิงหาคม เก็บเกี่ยวในเดือนธันวาคม หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ จากนั้นเกษตรกรบางส่วนจะปลูกพืชผักตาม
- 2) มะม่วง เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกมะม่วงตลอดทั้งปี ในช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูก คือ ปลายฤดูฝน (กันยายนถึงตุลาคม) ซึ่งมีความชื้น ในดินและอากาศพอเหมาะ
- 3) ลำไย เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกลำไยตลอดทั้งปี ในช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูก คือ ปลายฤดูฝน (กันยายนถึงตุลาคม) ซึ่งมีความชื้น ในดินและอากาศพอเหมาะ
- 4) กลั้ว เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกกลั้วตลอดทั้งปี
- 5) ข้าวโพด เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกในฤดูฝน โดยเริ่มปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และเก็บเกี่ยวในเดือนกันยายน
- 6) ยางพารา และปาล์มน้ำมัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในฤดูฝนช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน
- 7) พืชผัก เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกพืชผักสวนครัวตลอดทั้งปี โดยจะปลูกไว้บริโภค บางส่วนและจำหน่ายเป็นหลัก ได้แก่ พริก มะเขือ ผักกาด เป็นต้น
- 8) แคนตาลูป เป็นพืชทางเลือกของตำบลทาสบเส้า โดยนิยมปลูกในโรงเรือน ซึ่งสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ข้าว								ข้าว				
2. มะม่วง	มะม่วง											
3. ลำไย	ลำไย											
4. กลั้ว	กลั้ว											
5. ข้าวโพด					ข้าวโพด							
6. ยางพารา ปาล์มน้ำมัน	ยางพารา ปาล์มน้ำมัน											
7. พืชผัก	พริก มะเขือ ผักกาด											
8. แคนตาลูป	แคนตาลูป											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ที่ยกร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำรณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับ ความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ลำไย ข้าว ข้าวโพด ยางพารา ถั่วลิสง กล้วย ฝรั่ง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

หน่วยที่ดิน	ลำไย	ข้าว	ข้าวโพด	ยางพารา	กล้วย	ปาล์มน้ำมัน
AC-mw,col-slA	S2s	S2os	S2os	S2os	S2ns	S2s
AC-mw,col-slA	S2s	S2o	S2o	S2o	S2s	S1
AC-mw,fl-lA	S2s	S2o	S2o	S2o	S2s	S1
Bar-slC	S3r	S3ewo	S2ern	S2rn	S2erns	S3r
Li-gclD/st	N	N	S3er	S3r	S3er	N
Li-gclE/st	N	N	N	S3ewr	N	N
Ly-slC	S3r	S3ewo	S2erns	S2rns	S2rns	S3r
Mr-gslD	N	N	S3er	S3r	S3r	N
Mr-gslE	N	N	N	S3ewr	S3er	N
Mr-gslE	N	N	N	S3ewr	N	N
Pae-mw-slB	S2ns	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns
Pae-slB	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Sai-slA	S3o	S2n	S3o	S3o	S3o	S2on
Sp-mw-slB	S2ns	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns
Sp-slB	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Sp-slC/d3c	S2ns	S3ewo	S2ens	S2ns	S2ens	S2ns
Sp-slC/d3c	S2ns	S3ewo	S2en	S2n	S2ens	S2n
Sp-slC	S2ns	S3ewo	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns
Sp-slC	S2ns	S3ewo	S2en	S2n	S2ens	S2n
Tas-vgsld/st	N	N	S3er	S3r	S3er	N
Tas-vgsle/st	N	N	N	S3ewr	N	N
Ty-gslC	N	S3ewo	S3r	S3r	S3r	N
Ty-gslD/st	N	N	S3er	S3r	S3er	N
Ty-gslD/st	N	N	S3er	S3r	S3er	N
Ty-gslE/st	N	N	N	S3ewr	N	N
Ty-gslE/st	N	N	N	S3ewr	N	N
Ws-clB	S3r	S3o	S2r	S2r	S2rs	S3r
Ws-clC	S3r	S3ewo	S2er	S2r	S2ers	S3r

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ลำไย	ข้าว	ข้าวโพด	ยางพารา	กล้วย	ปาล์มน้ำมัน
Ws-clD	S3r	N	S3e	S2ewr	S2ers	S3r
Ws-vd-clB	S2s	S3o	S1	S1	S2s	S1

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการดำเนินการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้ฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับการต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตฟื้นฟูธรรมชาติ มีเนื้อที่ 94,026 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 79.18 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 85,077 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 71.64 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 460 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติ ไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตฟื้นฟูธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 8,489 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 7.15 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 13,169 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.09 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 4,231 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.56 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรรมมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 3,079 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.59 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรรมปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง ไม้ผลผสม

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 164 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ไม้ยืนต้นผสม สัก ยูคาลิปตัส ไม้ ปาล์มน้ำมัน

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 108 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ เกษตรผสมผสาน ข้าวโพด มันสำปะหลัง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 175 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตร ในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึด ลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุง และมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อม เสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 155 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล

2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 3,489 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.94 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ลำไย มะม่วง ไม้ผลผสม

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 187 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก ไม้ยืนต้นผสม ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส ไม้

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ สถานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 1,573 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.32 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) มีเนื้อที่ 253 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล

2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 1,320 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.11 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือน ที่พบ ได้แก่ โรงเรือนสุกร โค กระบือ ม้า

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 5,347 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.50 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และ เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 4,840 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 303 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม

3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 204 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน สุสานป่าช้า รีสอร์ท เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,360 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.14 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 740 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.62 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 620 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 3,755 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.16 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 1,106 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.93 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

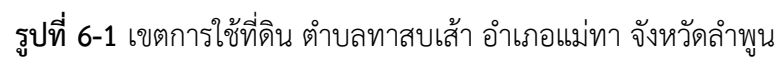
ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง(ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดินหรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเกษตรกรรมขั้นดีได้เนื่องจากการบริหารจัดการน้ำไว้แล้ว

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	เขตป่าไม้	94,026	79.18
1100	1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	85,077	71.64
1200	1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	460	0.39
1300	1.3 เขตพื้นฟูธรรมชาติ	8,489	7.15
2	เขตเกษตรกรรม	13,169	11.09
	2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง		
	1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	7,757	6.53
2221	- เขตทำนา	4,231	3.56
2222	- เขตปลูกไม้ผล	3,079	2.59
2223	- เขตปลูกไม้ยืนต้น	164	0.14
2224	- เขตปลูกพืชไร่	108	0.09
2225	- เขตปลูกพืชทางเลือก	175	0.15
	2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	3,831	3.23
2310	- เขตทำนา	155	0.13
2320	- เขตปลูกไม้ผล	3,489	2.94
2330	- เขตปลูกไม้ยืนต้น	187	0.16
2400	2.3 เขตประมง	8	0.01
	2.4 เขตเลี้ยงสัตว์	1,573	1.32
2510	- เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	253	0.21
2520	- เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	1,320	1.11
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,347	4.50
3100	3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	4,840	4.07
3200	3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	303	0.25
3300	3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	204	0.17
4	เขตแหล่งน้ำ	1,360	1.14
4100	4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	740	0.62
4200	4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	620	0.52
5000	5 เขตพื้นที่อื่น ๆ	3,755	3.16
6000	6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,106	0.93
รวม		118,763	100

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน แล้วจะต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า ไปเสนอต่อเทศบาลตำบลเจดีย์แม่ครัว เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

- 1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้
 - (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - (4) การจัดหาปุ๋ยโคโลไมท์
 - (5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - (6) การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
 - (7) โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
 - (8) ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)
 - (9) การผลิตปุ๋ยหมัก พด.
 - (10) โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับรูปแบบ)
- 2) **พื้นที่ขาดแคลนน้ำ** มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
 - (1) โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - (2) การก่อสร้างระบบกระจาย/ส่งน้ำด้วยระบบพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้น ๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม (เขตทำนา เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกพืชทางเลือก และเขตปศุสัตว์)

(1) โครงการใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) โครงการเกษตรอินทรีย์ (กรมวิชาการเกษตร)

(3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร โครงการธนาคารสินค้าเกษตร โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

(5) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความต้องการของประชาชนด้านการเกษตรในตำบลหลัก ๆ ที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไข คือ แก้ไขดินเสื่อมโทรม ต้องการให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐช่วยเหลือ ในด้านการวิเคราะห์ดิน และแก้ไขปัญหาโรคพืช สนับสนุนปัจจัยการผลิต และให้ความรู้ด้านโรคพืชและแมลง ในการทำเกษตรอินทรีย์ ประกันราคาผลผลิต ช่วยควบคุมราคาปุ๋ย และสารเคมีทางการเกษตรฯ ระบบกระจายน้ำในพื้นที่เกษตร และต้องการสิทธิในที่ดินทำกิน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลทาสบเส้า กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลทาสบเส้า ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 4 ประการ คือ (1) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง (2) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (3) ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตไม่แน่นอน และ (4) โรคและแมลง นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่ไม่ใช่ปัญหาด้านการเกษตรโดยตรง คือ ขาดเอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน โดยปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาการเสื่อมโทรมของดินนั้น จะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ดินถูกใช้ประโยชน์มาต่อเนื่อง (3) เกษตรกรขาดความรู้การจัดการดินที่เหมาะสม และ (4) ดินต้นซึ่งเป็นดินปัญหา การใช้ประโยชน์พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกไม้ผล คือ ลำไย และรองลงมาจะเป็น

การทำนา แล้วมีการปลูกพืชหลังนา ได้แก่ พืชผักต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีปาล์มน้ำมัน ยางพารา ที่ปลูกในพื้นที่ จะเห็นได้ว่าการใช้ที่ดินเพื่อการทำการเกษตรเกือบตลอดทั้งปีแทบจะไม่มีการพักพื้นที่ ซึ่งในการทำการเกษตรดังกล่าว เกษตรกรได้มีการใช้ทั้งปุ๋ยเคมี และสารเคมีอย่างเข้มข้นเพื่อบำรุงดิน และป้องกันแก้ไขโรคและแมลงในพืช ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องการจัดการดินที่เหมาะสมและถูกต้อง ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการวิเคราะห์ดิน มีการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อเตรียมแปลง และไม่มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงโครงสร้างดิน ทั้งหมดนี้ ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของดิน ดินขาดอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะด้านโครงสร้างดิน ในบางพื้นที่ดินมีปัญหาเป็นกรด แนวทางการแก้ปัญหา ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินแน่นทึบ และดินเป็นกรด คือ การแนะนำให้มีความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องให้กับเกษตรกร การวิเคราะห์ดินและคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการดินอย่างเหมาะสม และลดต้นทุนในการจัดการดิน รวมถึงสนับสนุนและส่งเสริมการทำการใช้ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน และลดต้นทุนในการผลิตให้ลดลง สนับสนุนปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงดินกรด และสนับสนุนและให้ความรู้เรื่อง การจัดการพื้นที่แบบเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรที่มีความสนใจในการทำการเกษตรอินทรีย์แต่ขาดทักษะความรู้ด้านนี้

ในกรณีปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เนื่องจากทั้งตำบลไม่ได้อยู่ในเขตชลประทาน ทำให้มีแหล่งกักเก็บน้ำไม่เพียงพอกับการใช้น้ำของพืชที่ปลูก ประกอบกับในฤดูฝนบางปีมีการกระจายตัวของฝนที่ไม่สม่ำเสมอ บางครั้งก็ประสบปัญหาฝนล่าช้า หรือฝนขาดช่วง เลยเป็นอีกปัญหาสำคัญของตำบล นอกจากนั้นพื้นที่เกษตรเกือบครึ่งก็เป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถสนับสนุนงานหรือโครงการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรได้ ดังนั้นทางตำบลจำเป็นต้องรอโครงการด้านการจัดสรรที่ดินทำกินในเขตป่าไม้ก่อน หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ถึงจะเข้าไปดำเนินการได้ ซึ่งกิจกรรมที่ตำบลต้องการเพื่อแก้ไขปัญหานี้ในเบื้องต้น ได้แก่ การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน ระบบกระจายน้ำ/ส่งน้ำแบบพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์)

สรุปกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน ที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ของพื้นที่ตำบลทาสบเส้า โดยที่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้กรมพัฒนาที่ดินสนับสนุน ได้แก่ การแนะนำให้มีความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องให้กับเกษตรกร การวิเคราะห์ดินและคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ สนับสนุนและส่งเสริมการทำการใช้ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด และน้ำหมักชีวภาพ สนับสนุนปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงดิน ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน ระบบกระจาย/ส่งน้ำแบบพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์) เป็นต้น เพื่อช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ของพื้นที่ต่อไป

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตทำนา เนื้อที่ 4,386 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,601,200
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	76,800
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	20,400
	1.3 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	297,500
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	30,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	85,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,500
	1.7 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	15,000
	1.8 โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	1,025,000
	1.9 ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	50,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	1,423,165
	2.1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	423,165
	2.2 ระบบกระจาย/ส่งน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์	1,000,000
	3. การอนุรักษ์ดินและน้ำ	2,000,000
	3.1 โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับปรุงแปลงนา)	2,000,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 6,568 ไร่ และเขตปลูกไม้ยืนต้น 351 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,194,800
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	76,800
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	34,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	85,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,500
	1.5 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	22,500
	1.6 ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	125,000
	1.7 การผลิตปุ๋ยหมัก พด.	850,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	1,423,165
	2.1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	423,165
	2.2 ระบบกระจาย/ส่งน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์	1,000,000
3. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 108 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	63,475
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	25,600
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	14,875
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,500
	1.4 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	17,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750
	1.6 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	3,750

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
4. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 157 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	296,350
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	25,600
	1.2 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	42,500
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750
	1.4 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	7,500
	1.5 ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	50,000
	1.6 การผลิตปุ๋ยหมัก พด.	170,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,155,375
	2. การบริหารจัดการน้ำ	2,846,330
	3. การอนุรักษ์ดินและน้ำ	2,000,000
รวมแผนงาน/โครงการ		8,001,705

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
เขตเกษตรกรรม - เขตทำนา เนื้อที่ 4,386 ไร่ - เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 6,568 ไร่ - เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 351 ไร่ - เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 108 ไร่ - เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 175 ไร่ - เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 1,573 ไร่	1) โครงการใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร) 5) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (กรมส่งเสริมการเกษตร) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (กรมส่งเสริมการเกษตร) 8) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร) 9) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร) 10) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร) 11) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (กรมส่งเสริมการเกษตร) 12) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (หน่วยงานในสังกัด กษ.) 13) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (หน่วยงานในสังกัด กษ.) 14) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร) 15) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (กรมปศุสัตว์)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนาร่องตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน													3,155,375	
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/พืช ไร่/พืชทางเลือก	การส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	80	80	80	80	80	400	40,960	40,960	40,960	40,960	40,960	204,800	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี ทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	2	2	16	13,600	13,600	13,600	6,800	6,800	54,400	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่	การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ยสด	ตัน	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	10.5	62,475	62,475	62,475	62,475	62,475	312,375	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุง ดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	420	420	420	420	420	2,100	6,300	6,300	6,300	6,300	6,300	31,500	พด.
	การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	27	27	27	27	27	135	45,900	45,900	45,900	45,900	45,900	229,500	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/พืช ไร่/พืชทางเลือก	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุง พื้นที่ดินกรด	ไร่	54	54	54	54	54	270	810	810	810	810	810	4,050	พด.
	การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และ ให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	ตัวอย่าง	65	65	65	65	65	325	9,750	9,750	9,750	9,750	9,750	48,750	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

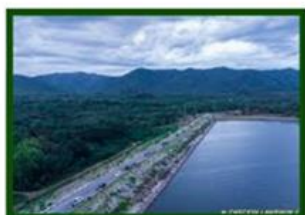
ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	257	257	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตทำนา	โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	ไร่	100	100	100	100	100	500	205,000	205,000	205,000	205,000	205,000	1,025,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น/พืชทางเลือก	ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	กลุ่ม	1	2	2	2	2	9	25,000	50,000	50,000	50,000	50,000	225,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น/พืชทางเลือก	การผลิตปุ๋ยหมัก พด.	ไร่	60	60	60	60	60	300	204,000	204,000	204,000	204,000	204,000	1,020,000	พด.
2. การบริหารจัดการน้ำ														2,846,330	
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	0	0	10	10	10	30	-	-	282,110	282,110	282,110	846,330	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	ระบบกระจายน้ำ/ส่งน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์	ประมาณการ												2,000,000	
3. การอนุรักษ์ดินและน้ำ														2,000,000	
เขตทำนา	โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับปรุงแปลงนา)	ประมาณการ												2,000,000	พด.

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, กรุงเทพฯ.
- _____. 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม 2565)**. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 พฤษภาคม 2566.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565**. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลทาสบเสา. 2567. **วิสัยทัศน์**. แหล่งที่มา <https://thasobsao.go.th/content/authority>., 10 สิงหาคม 2567.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 กรมพัฒนาที่ดิน

79 หมู่ 2 ถนนชลประทานไฮเวย์เชียงใหม่ - ลำปาง ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000

053 - 096046